

LITERATURA PENTRU GIMNAZIU

CONCEPTE OPERAȚIONALE ȘI EXERCII

CLASA a **VII**-a

Irina-Roxana Georgescu (coordonator)

Delia-Monica Georgescu • Raluca-Diana Răducanu

Adriana Dudaș-Vasile • Adriana Chioaru • Amalia Gabriela Șerbu

CORINT
EDUCAȚIONAL

CUVÂNT-ÎNAINTE

Literatura pentru gimnaziu. Concepte operaționale și exerciții. Clasa a VII-a vizează delimitări conceptuale referitoare la aspecte din programa de gimnaziu. Propunând definirea unor noțiuni de bază, studiate în clasele gimnaziale și reluate în clasa a VII-a, lucrarea de față urmărește nu doar înțelegerea unui text la prima vedere, ci și exerciții de compoziție ori de redactare a diferitelor tipuri de texte, ce urmăresc cerințe complementare, în patru pași, surprinzând atât lectura explicativă și lectura asociativă, cât și lectura imaginativă, alături de deschideri diverse asupra textului la prima vedere.

Ca o noutate, față de alte lucrări similare, cartea de față își propune să definească, să explice și să ofere exemple relevante pentru noțiunile teoretice de bază pe care orice elev de gimnaziu ar trebui să le (re)cunoască și cu care ar trebui să lucreze nu doar de-a lungul orelor de limba și literatura română, ci și independent, în vederea pregătirii pentru diverse concursuri și competiții școlare, cum ar fi concepte ca acțiunea, ideea principală/secundară, personajul, perspectiva narativă, tema literară, vocea lirică etc. De asemenea, o parte semnificativă a lucrării de față este reprezentată de exerciții specifice Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a, fiind marcată de texte atractive și de cerințe vizând înțelegerea textului, motivarea unor opinii, prezentarea unor elemente de conținut ale textelor-suport, valorificarea unor puncte de vedere, prezentarea unor valori umane sau culturale.

Prin modul de alcătuire încercăm să răspundem nevoilor elevului de azi. Exercițiile sunt concepute pe diferite grade de dificultate, diversificate ca modalitate de abordare, din dorința de a dezvolta gustul pentru lectură și abilitatea de a lucra efectiv cu opere literare ale unor autori canonici, dar și contemporani.

Cu alte cuvinte, *Literatura pentru gimnaziu. Concepte operaționale și exerciții. Clasa a VII-a* este un instrument accesibil pentru elevi, un ghid util pentru cadrele didactice, dar și pentru orice cititor care dorește să-și actualizeze noțiunile de literatură.

Concepte operaționale

- I. ACȚIUNEA
- II. CUVÂNTUL-CHEIE. IDEEA PRINCIPALĂ. PLANUL SIMPLU DE IDEI
- III. FIGURA DE STIL
- IV. JURNALUL
- V. MOMENTELE SUBIECTULUI
- VI. PERSONAJUL LITERAR
- VII. PERSPECTIVA NARATIVĂ
- VIII. REPERELE SPAȚIO-TEMPORALE
- IX. SCRISOAREA
- X. SITUAȚIA DE COMUNICARE
- XI. TEHNICILE NARATIVE
- XII. TEMA UNUI TEXT LITERAR
- XIII. TEXTUL ARGUMENTATIV
- XIV. TEXTUL CONTINUU/TEXTUL DISCONTINUU
- XV. TEXTUL DRAMATIC
- XVI. TEXTUL EPIC
- XVII. TEXTUL LIRIC
- XVIII. TEXTUL LITERAR
- XIX. TEXTUL MULTIMODAL
- XX. TEXTUL NONLITERAR
- XXI. TEXTUL
- XXII. TIPARUL TEXTUAL DESCRIPTIV
- XXIII. DIALOGUL. TIPARUL TEXTUAL DIALOGAT/DIALOGAL
- XXIV. TIPARUL TEXTUAL EXPLICATIV
- XXV. TIPARUL TEXTUAL MONOLOGAT
- XXVI. TIPARUL TEXTUAL NARATIV
- XXVII. VALOAREA
- XXVIII. VOCEA LIRICĂ

Concepte operaționale

câteva asocieri de litere, dispariția semnelor de punctuație etc.: *cfc* (în loc de *ce faci?*), *bn* (în loc de *bine*) etc.

Un tip aparte de scrisori sunt cele literare, în care se păstrează scopul informativ, dar se identifică și elemente de expresivitate, rezultat al sensibilității și al intenției de a transmite emoții și sentimente. Aceste scrisori au și valoare de document literar.

X. SITUAȚIA DE COMUNICARE

Situația de comunicare se referă la orice context care presupune existența următoarelor componente:

EMIȚĂTOR – persoana care transmite un MESAJ;

RECEPTOR – persoana care primește mesajul;

CANAL – modalitatea prin care se transmite mesajul (orală, scrisă);

COD – forma pe care o îmbracă mesajul (verbală, nonverbală, paraverbală);

MESAJ – totalitatea elementelor pe care emițătorul le transmite receptorului (informații, emoții, valori etc.);

CONTEXT – toate elementele care pot influența comunicarea (locul, distanța, timpul, relația dintre interlocutori etc.).

CONTEXT

mesaj
EMIȚĂTOR → RECEPTOR
canal
cod

Atenție!

Atunci când emițătorul și receptorul își schimbă succesiv rolurile, ne aflăm într-o **situație de comunicare dialogată**.

● În textele literare narrative/dramatice, rolurile de emițător și receptor sunt preluate de personaje.

De exemplu:

Cei doi își continuă drumul orbecând prin întuneric. Încercau locul cu vârful piciorului afundat în noroi, până dădeau de un punct tare de sprijin. [...] Se așezară la capetele punții și se întoarseră la celălalt șanț. Bărbatul intră din nou în apă, fixă puntea și ieși.

– Hai, treci! Poți?

Băiatul cam ezita.

– *Sper că știi, dacă ai spus vreo minciună săptămâna asta, puntea se clatină și cazi.*

Acum băiatul rămase încremenit.

– *Da' dacă spun tot?!*

– *Dacă spui tot, s-ar putea să nu pățești nimic.*

– *Bine, bine. Știi ceasul matală? Nu l-a furat nimeni...*

– *Da' unde-i? Întrebă serios taică-su.*

– *L-am stricat eu ca să văd ce are înăuntru...*

[Florin Lăzărescu, *Șase moduri de a-ți aminti un cal sau șase povestiri*]

În această situație de comunicare **dialogată**, interlocutorii sunt băiatul și tatăl lui, care își schimbă, succesiv, rolurile de **emițător** și de **receptor**.

Contextul este nefavorabil, resimțit ca un pericol mai ales de către copil: o noapte ploioasă, mergând prin noroi, în încercarea de a traversa o punte care se balansează; tatăl are un statut superior, este cel care fixează puntea și care îl domină emoțional pe copil.

Canalul este oral.

Codul este verbal, dar sunt menționate și elemente paraverbale (*întrebă serios taică-su*) și nonverbale (*băiatul rămase încremenit*). Unele elemente paraverbale sunt sugerate prin semne de punctuație; de exemplu, „?!” și „...” ar putea indica tonul afectat, temător al copilului.

În ceea ce privește **mesajul**, tatăl folosește contextul nefavorabil (teama băiatului de a nu cădea în apă), precum și elemente paraverbale (tonul sigur și serios) în mod strategic, pentru a obține o informație de la fiul său. Astfel, îi spune că, dacă a spus vreo minciună, va cădea în apă. Pentru a fi și mai convingător, tatăl prezintă informația ca și cum ea ar trebui să fie deja cunoscută de băiat: – *Sper că știi...*

Păcălit, copilul îi oferă informația pe care tatăl o aștepta: ceasul nu fusese furat, ci copilul îl stricase, din curiozitate.

XI. TEHNICILE NARATIVE

Tehnicile narrative sunt procedeele de construcție ale unui text care are ca tipar textual predominant narațiunea.

Înlănțuirea este procedeul prin care episoadele/secvențele narrative se succed, fiind legate cronologic între ele asemenea zalelor unui lanț; legătura este realizată

Concepte operaționale

prin conectori care exprimă ideea de succesiune (*apoi, după aceea, după un timp, a doua zi etc.*).

De exemplu:

Într-o zi de luni au venit trei inși în căruță cu osiile de fier, ușurică și trasă de doi cai frumoși, dintre care însă unul mai mare și altul mai mic. În căruță nu era nici scaun, nici fân, ci unul dintre porcarii unsuroși mâna caili, stând în picioare, iară ceilalți doi ședeau pe leutrelle vopsite în verde, ca și când n-ar fi venind decât de aci din apropiere. [...]

Peste puțin sosi și sămădăul, vestitul Lică Sămădăul, la Moara cu noroc. [...]

Dar încă în acea zi Ghiță se duse cu treabă la Arad, cumpără două pistoale și își luă o a doua slugă, pe Marți, un ungar înalt ca un brad. Peste câteva zile se duse apoi la Fundureni și se întoarse cu doi căței flocoși.

[Ioan Slavici, *Moara cu noroc*]

Alternanța este procedeul prin care, într-un **text epic**, de obicei de dimensiune mai mare, construit pe două sau pe mai multe fire narrative, se face trecerea de la un fir narativ la altul. Alternanța între firele narrative se bazează pe existența unor personaje, conflicte sau situații comune ori similare, pe care cititorul le urmărește trecând dintr-un plan narativ în altul.

De exemplu, în romanul *Ion* de Liviu Rebreanu, acțiunea urmărește, într-un fir narativ, viața lui Ion, iar în celălalt, viața familiei Herdelea. Atât Ion, cât și învățătorul Herdelea sunt personaje principale pentru câte un plan narativ, dar influențează în mod decisiv și evoluția celuilalt plan. În același roman, sunt prezentate, în paralel, două nunți, una tradițională, a lui Ion cu Ana și una modernă, a Laurei Herdelea cu preotul George Pinteș etc.

Insertia este procedeul prin care firul narativ este întrerupt pentru inserarea unor evenimente din trecut, prin rememorare, a unor gânduri sau stări și chiar a altor fire narrative.

Cea mai complexă modalitate de utilizare a insertiei este în tehnica narațiunii cu cadru/cu ramă, care constă în inserarea uneia sau a mai multor povestiri propriu-zise într-o narațiune-ramă [aceasta constituind doar pretextul pentru narațiunile propriu-zise]. Tehnica a fost pentru prima dată folosită în ciclul de povestiri orientale cunoscut sub titlul *O mie și una de nopți*, dar și de Giovanni Boccaccio, scriitor italian din secolul al XIV-lea, în volumul *Decameronul*. În literatura română, tehnica este folosită, de exemplu, de Mihail Sadoveanu în volumul *Hanu Ancuței*, în care nouă povestiri propriu-zise sunt inserate într-o narațiune-cadru; pretextul este întâlnirea la han, într-o noapte, a mai mulți călători care preiau, pe rând, rolul de narator, povestind fiecare câte o întâmplare la care a participat, a fost martor sau pe care a auzit-o de la alții.

Într-o toamnă aurie, am auzit multe povești la Hanul Ancuței. Dar asta s-a întâmplat într-o depărtată vreme, demult, în anul când au căzut de Sânt Ilie ploii năprasnice și spuneau oamenii că ar fi văzut balaur negru în nouri, deasupra puhoaielor Moldovei. Iar niște paseri cum nu s-au mai pomenit s-au involburat pe furtună, vâslind spre răsărit; și moș Leonte, cercetând în cartea lui de zodii și talmăcind semnele lui Iralcie-împărat, a dovedit cum că acele paseri cu penele ca bruma... de război între împărați și bielșug la vița de vie. [...]

Stătea stâlp acolo, în acele zile grase și vesele, un răzăș străin, care mie îmi era drag foarte, închina oala cătră toate obrazele, asculta cu ochii duși cântecele lăutarilor și se lua la întrecere până și cu moș Leonte la tâlcuirea tuturor lucrurilor de pe lumea asta... [...]

– Să știi dumneata, prietine Leonte! strigă răzășul zbârlindu-și mustața rușinată. Asemenea cal uscat și tare nu știe de nevoie nici de trudă. La mâncare se uită numai c-un ochi și nu se supără când îl las neadăpat. Și șaua parcă-i crescută dintr-însul. Aista-i cal dintr-o viță aleasă. Se trage dintr-o iapă tot pintoagă, cu care m-am fudulit eu în tinerețele mele și la care s-a uitat cu mare uimire chiar măria-sa Vodă Mihalache Sturza...

– Cum s-a uitat cu uimire, cucoane Ioniță? Era tot așa de slabă?

– Se-nțelege. **Asta-i o poveste pe care aș putea să v-o spun, dacă m-ascultați...**

– Cum să n-ascultăm, cucoane Ioniță? mai ales o poveste din vremea lui Mihai Vodă Sturza!

– Și mai ales din vremea tinerețelor mele... răspunse răzășul, serios. Pe vremea, aceea, tot în acesta loc ne aflam, în preajma focurilor și a carălor cu must, cu alți oameni care acum-a oale și ulcele; și-n jurul nostru umbra Ancuța cealaltă, mama acesteia, care și ea s-a dus într-o lume mai puțin veselă, în vremea aceea stăm eu năcăjit foarte, într-o zi, în ușa hanului, cu oala în mâna stângă și cu frâul ieipei în dreapta...

(Mihail Sadoveanu, Hanu Ancuței)

XII. TEMA UNUI TEXT LITERAR

Tema este ideea centrală sau un sens global al textului, cu un grad de generalitate mai ridicat. Ea asigură unitatea de sens a elementelor diferite ce compun textul.

Exemple de mari teme literare:

- adolescența, aventura, călătoria, căutarea idealului, condiția umană, copilăria, creația, critica societății, cunoașterea, dorința de înavuțire/banul, educația/școala, familia, folclorul, formarea personalității, istoria, iubirea, jocul, lumile

Concepte operaționale

fantastice, lupta dintre bine și rău, moartea, natura, prietenia, războiul, relația cu divinitatea, timpul, viața în mediul rural/citadin etc.

Unele teme sunt universale, depășesc granițele operei unui scriitor sau ale unei epoci. Cele mai importante sunt considerate suprateme (de exemplu, timpul).

Tema se realizează prin unități mai mici, mult mai numeroase, numite **motive literare**. Acestea se identifică prin **cuvinte-cheie**, grupate în **câmpuri lexico-semantic** adecvate, ceea ce ajută la identificarea mai rapidă a temei literare.

De asemenea, într-un text literar, se pot îmbina mai multe teme, în funcție de mărimea și de complexitatea sa. Frumusețea literaturii și a artei, în general, constă în faptul că aceeași temă este mereu altfel abordată de scriitori sau de artiști.

Citește fragmentele de mai jos, extrase din narațiuni, pentru a putea decoda împreună tema.

1. *Greuceanu numaidecât se dete iarăși de trei ori peste cap și se făcu o muscă și intră în cămara zmeilor. Acolo se ascunse într-o crăpătură de grindă de la tavanul casei și ascultă la sfatul lor. După ce luă în cap tot ce auzi, ieși afară și se duse pe drumul ce ducea la Codru Verde și acolo se ascunse sub un pod. [...]*

Așteptând Greuceanu acolo, iată mare, că zmeul cel mai mic se întorcea și, ajungând calul la marginea podului, unde sforăi o dată și sări înapoi de șapte pași. Dară zmeul, mâniindu-se, zise:

— Ah, mânca-o-ar lupii carnea calului! Pe lumea asta nu mi-e frică de nimeni, numai de Greuceanu de Aur; dar și pe acela c-o lovitură îl voi culca la pământ.

Greuceanu, auzind, ieși pe pod și strigă:

— Vino, zmeule viteaz, în săbii să ne tăiem, sau în luptă să ne luptăm.

— Ba în luptă, că e mai dreaptă.

Se apropiară unul de altul și se luară la trântă.

(*Greuceanu*, basm popular cules de Petre Ispirescu)

De exemplu, în fragmentul de basm selectat, **tema** abordată este *lupta dintre bine și rău*, realizată prin elemente specifice, corespunzătoare **cuvintelor-cheie**: viteazul/eroul, zmeul/antieroul, curajul, confruntarea. O **altă temă** care se poate asocia cu aceasta este cea a *lumilor fantastice*, concretizată prin: cifrele și obiectele magice, puterile supraomenești, metamorfoza, tărâmul fabulos/de dincolo, fapturnile fabuloase etc.

2. *În revărsat de zori, pe baltă, lumina face minuni. Pe fața apei sclipesc, ici, sfărături de oglinzi; colo, plăci de oțel; comori de galbeni între trestii. În nuferi, ca-n niște potire plutitoare, curg raze de aur. Un colb de argint dă strălucire stufărișului. Peste tot liniște neclintită, de rai.*

3.

Atât de neschimbată era casa cea veche și mohorâtă, lumina galbenă din odaia întunecoasă și arătarea ofilită de pe scaunul de lângă măsuță, încât am simțit că, odată cu oprirea ceasornicelor, se oprise și timpul și că, în timp ce eu și toate lucrurile de afară creșteam, aici totul înțepenea pe loc. Lumina nu pătrundea în amintirile mele despre casa domnișoarei Havisham mai mult decât pătrundea în realitate în casa aceea părăsită, ceea ce mă înnebunea și mă făcea ca, în fundul sufletului, să-mi urăsc meșteșugul și să-mi fie rușine de casa mea. Încetul cu încetul, totuși, am băgat de seamă că Bidy se schimbase. Ghetele nu-i mai erau scâlciate, părul îi era strălucitor și bine pieptănat și mâinile îi erau totdeauna curate. [...] Într-o seară, am băgat de seamă că are ochi foarte adânci și gânditori; ochi frumoși și foarte buni. Tocmai ridicasem ochii de pe o temă cu care mă căzneau – copiam niște pasaje dintr-o carte ca să progresez în două direcții deodată – și am văzut că Bidy se uită la mine. Am pus jos tocul și Bidy se opri și ea fără să lase lucrul din mână.

– Bidy, am spus eu, cum te descurci tu? Sau sunt eu foarte prost sau ești tu foarte isteță!

– Unde vezi că mă descurc? Nu înțeleg, îmi răspunse Bidy zâmbind.

Ea se descurca singură cu toată gospodăria și încă foarte bine; dar nu la asta mă gândeam eu, deși poate că, din pricina asta, lucrul la care mă gândeam eu părea și mai minunat.

– Cum te descurci tu, Bidy, am întrebat eu, de știi tot ce știi și eu și seara nu înveți, ci stai cu mine? [...]

– Aș putea tot atât de bine să te întreb, spuse Bidy, cum te descurci tu?

– Nu-i așa. Când mă întorc seara de la fierărie, toată lumea vede că mă apuc de învățătură, dar tu nu înveți niciodată, Bidy.

– Pesemne că prind învățătura cum se prinde tusea, spuse Bidy liniștită; și se apucă să coasă mai departe.

Îmi urmăream gândul, sprijinindu-se de spătarul scaunului pe care ședeam și mă uitam la Bidy, care cosea de zor, cu capul într-o parte; începeam să o privesc ca pe o fată neobișnuită, fiindcă îmi aminteam cât se descurca de bine cu numirile din meșteșugul nostru, numirile feluritelor lucrări de fierărie și ale uneltelor. Pe scurt, tot ce știam eu, știa și Bidy. În teorie, cunoștea fierăria tot atât de bine, poate chiar mai bine, decât mine.

– Tu, Bidy, ești dintre oamenii care se folosesc de toate prilejurile, am spus eu. N-ai avut prea multe prilejuri înainte de a fi venit la noi și uite câte ai învățat!

Bidy m-a privit o clipă, apoi a început să coasă mai departe.

– Eu am fost prima ta profesoară, nu-i așa? Întrebă ea, în timp ce cosea.

Seturi de exerciții

– Bidy, am strigat eu, înmărmurit. Plângi!

– Nu, nu plâng, spuse Bidy ridicând ochii și râzând. Ce ți-a venit?

Ce-ar fi putut să-mi vină decât că văzusem o lacrimă strălucind pe lucrul ei de mână? Am tăcut, gândindu-mă ce cal de bătaie fusese biata fată până când mătușa domnului Wopsle se lăsase de prostul obicei de a trăi, de care ar face bine să se lase și alți oameni. Mi-a amintit de condițiile nenorocite în care trăia în prăvălioara aceea jalnică, mi-a amintit de școala aceea de seară amărâtă și gălăgioasă, de ceata aceea bezmetică de copii pe care trebuia să-i tragă și să-i împingă. Mă gândeam că și în vremurile acelea de tristă amintire, trebuie să fi existat la Bidy, în stare de amorțeală, ceea ce înflorea acum atât de frumos, căci doar în nemulțumirea și încurcătura mea, mi se păruse firesc să mă îndrept spre ea după ajutor. Bidy cosea liniștită, fără să mai plângă și, în timp ce eu o priveam și mă gândeam la toate acestea, mi-a trecut prin minte că poate nu-i fusesem destul de recunoscător. Poate că fusesem prea rece și că ar fi trebuit s-o sprijin mai mult (deși nu am întrebuitat chiar cuvântul acesta în gândul meu) cu încrederea mea.

– Da, Bidy, am început eu, după ce mi s-au învârtit toate acestea prin minte; tu ai fost prima mea profesoară și încă într-un timp când nu prea ne gândeam că vom sta împreună, așa ca acum, în bucătăria aceasta. [...]

– **Bidy, am spus eu, după ce o pusesem să facă legământ că n-o să dea taina mea în vileag. Vreau să intru în lumea bună.**

– **O, eu n-aș vrea, în locul tău! răspunse ea. Nu cred că ți s-ar potrivi.**

– **Bidy, am spus eu, cam aspru. Am motivele mele.**

– Tu trebuie să știi mai bine Pip; dar nu crezi că ești mai fericit așa cum ești acum?

– Bidy, am strigat eu nerăbdător, nu sunt deloc fericit așa. Mi-e silă de meseria mea și de viața pe care o duc. De când am semnat contractul, nimic nu m-a mulțumit. Nu vorbi prostii.

– Am vorbit prostii? întrebă Bidy, înălțându-și liniștită sprâncenele. Îmi pare rău. N-am vrut. Vreau doar să te simți bine și să fii mulțumit.

– Bine, dar atunci trebuie să înțelegi o dată pentru totdeauna că n-o să fiu și nici n-o să pot vreodată fi mulțumit, ci doar nenorocit. Bidy, dacă n-o să duc o astfel de viață decât cea pe care o duc acum.

– Păcat! spuse Bidy, clătinându-și capul cu tristețe.

[Charles Dickens, *Marile speranțe*]

I. LECTURĂ EXPLICATIVĂ: FII DETECTIV ÎN LUMEA CĂRȚII!

1. Menționează câte un sinonim contextual pentru fiecare dintre cuvintele subliniate în text.
2. Explică sensurile cu care este folosit, în primul paragraf, cuvântul *lumină*.
3. Notează câte o semnificație pentru fiecare dintre construcțiile: *prind învățătura cum se prinde tusea, fusesem prea rece, n-o să dea taina mea în vileag*.
4. Identifică, în fragmentul încadrat;
 - a. o pereche de antonime;
 - b. o structură prin care se exprimă dezamăgirea;
 - c. o structură prin care se exprimă uimirea;
 - d. un enunț prin care se exprimă regretul.
5. Transformă replicile marcate prin bold în vorbire indirectă.

II. LECTURĂ IMAGINATIVĂ: FĂ CUNOȘTINȚĂ CU LUMEA TEXTULUI!

6. Răspunde la cerințele următoare, valorificând informații din textul dat:
 - a. Care sunt numele personajelor prezente în text?
 - b. Unde lucrează băiatul?
 - c. Ce ocupație are, în fragment, personajul feminin?
 - d. Care este diferența dintre cele două personaje despre care se vorbește în text în ceea ce privește învățătura?
 - e. Ce își dorește personajul masculin?
 - f. Când îi dezvăluie băiatul fetei secretul lui?
7. Rezumă, în 80–100 de cuvinte, acțiunea textului dat.
8. Menționează, pentru fiecare dintre următoarele secvențe extrase din text, tiparul textual în care se încadrează, justificând alegerea făcută în câte 1–2 enunțuri.
 - a. *Tocmai ridicasem ochii de pe o temă cu care mă căzneau – copiam niște pasaje dintr-o carte, ca să progrez în două direcții deodată.*
 - b. *Mi-a amintit de condițiile nenorocite în care trăia în prăvălioara aceea jalnică, mi-a amintit de școala aceea de seară amărâtă și gălăgioasă, de ceata aceea besmetică de copii pe care trebuia să-i tragă și să-i împingă.*

Seturi de exerciții

c. – *Biddy, am spus eu, cum te descurci tu? Sau sunt eu foarte prost sau ești tu foarte isteată!*

– *Unde vezi că mă descurc? Nu înțeleg, îmi răspunse Biddy zâmbind.*

d. *...n-o să fiu și nici n-o să pot vreodată fi mulțumit, ci doar nenorocit. Biddy, dacă n-o să duc o astfel de viață decât cea pe care o duc acum.*

e. *Am pus jos tocul și Biddy se opri și ea fără să lase lucrul din mână.*

9. Pentru fiecare dintre următoarele fragmente extrase din text, precizează o trăsătură a protagonistului și mijlocul de caracterizare, justificându-ți opțiunea prin valorificarea textului, în câte 1–3 enunțuri.

a. *Tocmai ridicasem ochii de pe o temă cu care mă căzneau – copiam niște pasaje dintr-o carte, ca să progrez în două direcții deodată...*

b. – *Biddy, am strigat eu, înmărmurit. Plângi!*

c. *...în timp ce eu o priveam și mă gândeam la toate acestea, mi-a trecut prin minte că poate nu-i fusesem destul de recunoscător. Poate că fusesem prea rece și că ar fi trebuit s-o sprijin mai mult [deși nu am întrebuințat chiar cuvântul acesta în gândul meu] cu încrederea mea.*

d. – *Biddy, am spus eu, după ce o pusesem să facă legământ că n-o să dea taina mea în vileag. Vreau să intru în lumea bună.*

e. *...trebuie să înțelegi o dată pentru totdeauna că n-o să fiu și nici n-o să pot vreodată fi mulțumit, ci doar nenorocit. Biddy, dacă n-o să duc o astfel de viață decât cea pe care o duc acum.*

10. Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte în care să caracterizezi personajul feminin din fragmentul dat. Vei avea în vedere:

– stabilirea a două elemente de identificare a personajului (nume, statut social, ocupație, portret fizic);

– numirea a două trăsături morale și a două mijloace de caracterizare diferite;

– valorificarea a două secvențe semnificative pentru identificarea trăsăturilor personajului.

III. LECTURĂ ASOCIATIVĂ: RĂSPUNDE PROVOCĂRILOR!

11. Prezintă, în câte 1–2 enunțuri, semnificația fiecăreia dintre următoarele secvențe:

a. *...am simțit că, odată cu oprirea ceasornicelor se opri și timpul și că, în timp ce eu și toate lucrurile de afară creșteam, aici totul înțepenea pe loc.*

b. *Lumina nu pătrundea în amintirile mele despre casa domnișoarei Havisham mai mult decât pătrundea în realitate în casa aceea părăsită...*

12. Într-un răspuns de 1–2 enunțuri, oferă o justificare a ultimei replici a personajului feminin, din fragmentul dat.

13. Într-o compunere de minimum 100 de cuvinte, asociază fragmentul dat cu o altă operă literară studiată sau citită de tine, pe baza unei valori comune, valorificând câte o secvență din fiecare text.

14. Comentează, în minimum 50 de cuvinte, titlul volumului *Marile speranțe*, identificând, în fragmentul dat, secvențe-suport.

15. Realizează o succintă documentare despre viața lui Charles Dickens, notând două elemente care ar putea susține afirmația lui Dan Grigorescu despre romanul *Marile speranțe*: „urmărind cu atenție povestea rostită de erou, deslușim vibrații ale glasului lui Dickens, amintindu-și propriile întâmplări și speranțe”.

IV. DESCHIDERI: DESCHIDE OCHII SPRE LUMEA TA ȘI SPUNE CE VEZI!

16. Redactează o pagină de jurnal de minimum 100 de cuvinte, în care să vorbești despre o schimbare din viața ta de care ți-ai dat seama pe neașteptate.

17. Crezi că ambiția personală se poate transforma din calitate în defect? Argumentează-ți opinia într-un text de minimum 120 de cuvinte, în care vei valorifica experiența ta de lectură.

18. Realizează afișul unei ecranizări a romanului *Marile speranțe* de Charles Dickens, după ce vei parcurge rezumatul acțiunii din întregul roman:

Pip, un orfan crescut de sora lui mai mare și de soțul acesteia, întâlnește un evadat din închisoare care îi cere să-i aducă hrană și o pilă pentru a scăpa de lanțurile care îl țin prizonier. Acest eveniment îi schimbă viața lui Pip, întrebându-se dacă a făcut bine sau rău. Ulterior, Pip este invitat să petreacă timp în casa lui Miss Havisham, o femeie care trăiește în izolare, unde se îndrăgostește de Estella, o fată frumoasă și distantă, crescută să fie insensibilă și să distrugă sufletele bărbaților. Viața lui Pip se schimbă când află că a primit o moștenire de la un anonim. El crede că aceasta îi poate oferi oportunitatea de a deveni un gentleman și de a o impresiona pe Estella. Prin urmare, pleacă la Londra pentru a intra în lumea înaltă a societății. Acolo, Herbert Pocket îl ajută să se integreze în societatea londoneză, dar acest lucru îl îndepărtează de cei din satul său de origine. Pip descoperă adevărul despre moștenirea sa, aceasta fiind lăsată de evadatul pe care-l salvase și învață astfel că adevărata fericire și adevăratul succes nu constau în avere și statut social, ci în dragoste, loialitate și onestitate, aspecte pe care le apreciază la maturitate, în urma unor alegeri dificile pe care le face.

5.

SUBIECTUL I

- ☉ Citește fiecare dintre textele de mai jos pentru a putea răspunde la cerințele formulate.

Textul 1

Liniște. Căldură. Soare.
Sălciile plângătoare
Stau în aer, dormitând.
Un vițel în râu s-adapă
Și-o femeie, lângă apă,
Spală rufele, cântând.

Și din vale abia vine
Murmur slab, ca de albine,
Somnoros și uniform¹:
Râul, strălucind în soare,
Ceartă sălciile, care
Toată ziua dorm.

Sub o salcie bătrână
Și cu-o carte groasă-n mână
Care-mi ține de urât,
M-am culcat în fân pe spate, –
Somnul lin, pe nechemate,
A venit numaidecât.

Cântec, murmur, adiere
De zefir în frunze pieri
Și rămâne doar un glas
Care umple valea-ngustă.

.....
la te uită, o lăcustă
Mi-a sărit tocmai pe nas!

(George Topîrceanu, *Zi de vară*)

¹ *uniform* – care are permanent și pe toată întinderea sau durata aceeași formă, aceeași înfățișare, aceeași intensitate, aceeași viteză, aceeași desfășurare etc.; care este la fel, lipsit de variații.

Textul 2

Când își petrecea vacanța la Văratec, Topîrceanu găsea răgaz¹ să stea de vorbă cu țesătoarele de covoare, cu lucrătoarele de pânzeturi fine și cu cele care se ocupau cu broderia. Își amintea astfel de mama lui, de anii copilăriei și ai adolescenței, petrecuți într-un mediu asemănător. Atmosfera de tihnă² de la Văratec a însemnat pentru poet, dincolo de momentele de confort spiritual, și o sursă de inspirație pentru creațiile sale [...]. Memoriile Otiliei Cazimir sunt o dovadă în acest sens. Ea relatează că, în vara anului 1928, a venit cu trăsura, împreună cu poetul, la mănăstire și lasă să se înțeleagă că zilele petrecute acolo l-ar fi inspirat pe Topîrceanu când și-a scris frumoasele versuri [...].

Cum se poate vedea, nostalgia vieții în mijlocul naturii este evidentă. Poetul tânjește, parcă, odată ajuns în mediul urban al Iașilor, după zumzetul «dulce și ireal» de la Văratec, după «poienile din deal», după «taina liniștei înalte». Visează «clipe fără gânduri» de liniște supremă, întreruptă doar de foșnetul foilor uscate și de descântecul unui bondar. În acest peisaj, el dorește să revadă chipul iubitei, pe care o compară cu «o domniță bizantină³» și alături de care ar vrea să repete hoinărelile de îndrăgostit prin pășuni și «prin funduri de livadă», prin poienile zmălțuite⁴ de flori [...].

Pornea dis-de-dimineață peste podul Ozanei, lăsa în urmă Humuleștii și satul Vânători și intra în pădurea de stejari.

Cum își petrecea vremea scriitorul la Neamț? În lungi discuții cu alți confrăți⁵ aflați acolo. Cu Mihail Sadoveanu, cu Garabet Ibrăileanu, Cu Constantin Stere, cu D. D. Pătrășcanu. Stăteau în cerdac în fața cafelei aburinde. [...]. Pe când autorul „Chirei Chiralina”, Panait Istrati, bolnav de tuberculoză, era găzduit la mănăstire, Topîrceanu pornea, împreună cu el, pe drumurile vechi din împrejurimi, prin poieni, pe valea Nemțișorului.

(Mircea Handoca, *Pe urmele lui George Topîrceanu*)

1. Notează, din textul 1, două cuvinte din câmpul lexical al naturii.

2. Scrie în casetă litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din textul 1.

Poetul adoarme:

- sub un tei înflorit;
- sub un stejar noduros;

¹ răgaz – timp liber, disponibil pentru a face ceva.

² tihnă – liniște deplină; viață liniștită, lipsită de griji.

³ bizantină – din Bizanț (oraș în vechea Tracia, pe Bosfor, Constantinopole, azi Istanbul).

⁴ zmălțuite, smălțuite – aici, împetriștat cu multe culori.

⁵ confrăți – colegi de profesiune, de meserie.

- c. sub o salcie tânără;
- d. sub o salcie bătrână.

Răspuns corect:

3. Scrie în casetă litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din textul 2.

George Topîrceanu își petrecea vacanțele:

- a. la Iași;
- b. la Humulești;
- c. la Văratec;
- d. la Vânători.

Răspuns corect:

4. Scrie în casetă litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din textul 2.

Tihna de la Văratec este, pentru poet, o sursă de inspirație, așa cum reiese din memoriile:

- a. Otiliei Cazimir;
- b. unei domnițe bizantine;
- c. lui Garabet Ibrăileanu;
- d. lui Mihail Sadoveanu.

Răspuns corect:

5. Notează „X” în dreptul fiecărui enunț pentru a stabili dacă este adevărat sau fals, bazându-te pe informațiile din cele două texte.

Textul 1

Enunț	Adevărat	Fals
<i>Este descris un tablou de primăvară.</i>		
<i>Râul ceartă trestii care dorm toată ziua.</i>		
<i>Poetul este cuprins de somn.</i>		

Textul 2

Enunț	Adevărat	Fals
<i>Ajuns la București, poetul tânjește după atmosfera de la Văratec.</i>		
<i>Scriitorul își petrece vremea, la Neamț, în lungi discuții cu confracții săi.</i>		
<i>Panaît Istrati și George Topîrceanu se plimbă pe valea Ozanei.</i>		

6. Indică două figuri de stil diferite prezente în textul 1, ilustrându-le cu câte o secvență semnificativă.

7. Precizează, în minimum 30 de cuvinte, un element de conținut comun celor două texte date, valorificând câte o secvență din fiecare text.

8. Crezi că e un avantaj sau un dezavantaj să îți petreci vacanța de vară în natură? Motivează-ți răspunsul, în 80–100 de cuvinte, valorificând textul 2.

9. Asociază poezia *Zi de vară* de George Topîrceanu cu un alt text studiat în clasă sau citit ca lectură suplimentară, prezentând, în 50–100 de cuvinte, o valoare culturală/morală, prin referire la câte o secvență relevantă din fiecare text.

SUBIECTUL AL II-LEA

A. Scrie un text de minimum 150 de cuvinte, în care să prezinți mesajul/o semnificație a textului *Zi de vară* de George Topîrceanu.

În redactarea textului:

- vei preciza mesajul/o semnificație a textului, prin referire la temă;
- vei prezenta două elemente componente ale cadrului spațio-temporal;
- vei interpreta două figuri de stil diferite, relevante pentru mesaj/semnificație;
- vei menționa o emoție exprimată/un sentiment exprimat în textul poetic, justificându-ți alegerea.

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul compunerii este la alegere.

Notă! Compunerea nu va fi precedată de titlu sau de motto. Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 150 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.

B. Scrie un text narativ, de cel puțin 150 de cuvinte, în care să povestești o întâmplare reală sau imaginară despre explorarea mediului înconjurător. Inserează o secvență descriptivă de minimum 30 de cuvinte și una dialogată de 2–4 replici consecutive.

Punctajul pentru compunere se acordă astfel:

- conținutul compunerii;
- redactarea compunerii (marcarea corectă a paragrafelor; coerența textului; proprietatea termenilor folosiți; corectitudinea gramaticală; claritatea exprimării ideilor; respectarea normelor de ortografie; respectarea normelor de punctuație; lizibilitatea).

Notă! Compunerea nu va fi precedată de titlu sau de motto. Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 150 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.

IV. DESCHIDERI: DESCHIDE OCHII SPRE LUMEA TA ȘI SPUNE CE VEZI!

13.–15. Răspunsuri subiective.

3.

I. LECTURĂ EXPLICATIVĂ: FII DETECTIV ÎN LUMEA CĂRȚII!

1. De exemplu: *mohorâtă* – sumbră, *părăsită* – abandonată, *meșteșug* – ocupație, *scâlciat* – deformat, *mă căzneam* – mă străduiam, *să progrez* – să evoluez etc.

2. De exemplu: *lumina galbenă din odaia întunecoasă* – lumina lămpii (sens propriu); *Lumina nu pătrundea în amintirile mele* – claritatea amintirii (sens figurat) etc.

3. De exemplu: *prind învățătura cum se prinde tusea* – învăț repede, fără efort; *fusesem prea rece* – fusesem lipsit de afecțiune, detașat; *n-o să dea taina mea în vileag* – nu o să dezvăluie secretul meu etc.

4. De exemplu:

- antonime: *mulțumit* ≠ *nenorocit*.
- o structură prin care se exprimă dezamăgirea: *Mi-e silă de meseria mea și de viața pe care o duc. De când am semnat contractul, nimic nu m-a mulțumit.*
- o structură prin care se exprimă uimirea: *Am vorbit prostii?*
- un enunț prin care se exprimă regretul: *Păcat!*

5. De exemplu:

- Pip îi mărturisește lui Bidy că vrea să intre în lumea bună.
Bidy îi răspunde că nu ar trebui să-și dorească acest lucru, deoarece nu crede că i s-ar potrivi.
Pip insistă, afirmând că are motive personale pentru care își dorește acest lucru.

II. LECTURĂ IMAGINATIVĂ: FĂ CUNOȘTINȚĂ CU LUMEA TEXTULUI!

6. De exemplu:

- Numele personajelor sunt Pip și Bidy.
- Băiatul lucrează în fierărie.
- Personajul feminin coase.
- Pip învață cu efort, Bidy învață foarte ușor.

e. Pip își dorește să plece din fierărie și să evolueze pe scara socială.

f. Băiatul îi dezvăluie fetei secretul după ce o pune să facă legământ că nu-i va dezvălui secretul.

7. De exemplu:

Într-o seară, în timp ce Pip încearcă să învețe și Bidy coase, băiatul se întrebă cum este posibil ca fata să știe tot atât de multe lucruri ca și el, deși nu acordă timp suplimentar învățaturii. De asemenea, Pip își amintește de primele lecții date de fată, precum și de zilele dificile trăite cu mătușa domnului Wopsle. Tânărul îi dezvăluie lui Bidy că își dorește să plece din fierărie și să facă parte din înalta societate, lucru pe care fata nu i-l recomandă, afirmând că nu i se potrivește.

8.

a. *Tocmai ridicasem ochii de pe o temă cu care mă căzneau – copiam niște pasaje dintr-o carte, ca să progrez în două direcții deodată.* – tipar explicativ;

b. *Mi-a amintit de condițiile nenorocite în care trăia în prăvălioara aceea jalnică, mi-a amintit de școala aceea de seară amărâtă și gălăgioasă, de ceata aceea bezmetică de copii pe care trebuia să-i tragă și să-i împingă.* – tipar descriptiv;

c. – *Biddy, am spus eu, cum te descurci tu? Sau sunt eu foarte prost sau ești tu foarte isteată!*

– *Unde vezi că mă descurc? Nu înțeleg, îmi răspunse Bidy zâmbind.* – tipar dialogat;

d. *...n-o să fiu și nici n-o să pot vreodată fi mulțumit, ci doar nenorocit. Bidy, dacă n-o să duc o astfel de viață decât cea pe care o duc acum.* – tipar monologat;

e. *Am pus jos tocul și Bidy se opri și ea fără să lase lucrul din mână.* – tipar narativ.

9.

a. *Tocmai ridicasem ochii de pe o temă cu care mă căzneau – copiam niște pasaje dintr-o carte, ca să progrez în două direcții deodată* – determinare; caracterizare indirectă, prin comportament; pentru a-și atinge scopul de a evolua pe scara socială, Pip depune efort, în mai multe direcții simultan.

b. – *Biddy, am strigat eu, înmărmurit. Plângi!* – empatie; caracterizare indirectă, prin limbaj și atitudine; Pip este afectat de faptul că observă o lacrimă căzută pe țesătura din mâinile lui Bidy.

c. *...în timp ce eu o priveam și mă gândeam la toate acestea, mi-a trecut prin minte că poate nu-i fusesem destul de recunoscător. Poate că fusesem prea rece și că ar fi trebuit s-o sprijin mai mult [deși nu am întrebuințat chiar cuvântul acesta în gândul meu] cu încrederea mea.* – sensibilitate; caracterizare indirectă, prin gândurile personajului care crede că nu-i arătase fetei sentimentele pe care le avea pentru ea: recunoștință, solidaritate, încredere etc.

Sugestii de rezolvare

d. — *Biddy, am spus eu, după ce o pusesem să facă legământ că n-o să dea taina mea în vileag. Vreau să intru în lumea bună.* — ambiție; caracterizare indirectă, prin limbaj; Pip își dezvăluie obiectivul secret și anume acela de a evolua pe scara socială.

e. *...trebuie să înțelegi o dată pentru totdeauna că n-o să fii și nici n-o să pot vreodată fi mulțumit, ci doar nenorocit. Biddy, dacă n-o să duc o astfel de viață decât cea pe care o duc acum.* — pesimism; caracterizare indirectă, prin limbaj; Pip este descurajat de situația lui prezentă și o consideră o nenorocire a propriei sale vieți.

10. Răspuns subiectiv.

III. LECTURĂ ASOCIATIVĂ: RĂSPUNDE PROVOCĂRILOR!

11. De exemplu:

a. *...am simțit că, odată cu oprirea ceasornicelor se oprișe și timpul și că, în timp ce eu și toate lucrurile de afară creșteam, aici totul înțepenea pe loc.* — Sentimentul acut al timpului care pare că se oprește dezvăluie dezamăgirea personajului care are senzația că nu poate evolua, că nu-și poate depăși condiția.

b. *Lumina nu pătrundea în amintirile mele despre casa domnișoarei Havisham mai mult decât pătrundea în realitate în casa aceea părăsită...* — Comparația dintre lumina slabă din încăperea și modul în care personajul păstrează în memorie amintirea casei domnișoarei Havisham sugerează faptul că amintirea este neclară, vagă, fără detalii clarificatoare.

12. De exemplu, Biddy poate exprima părerea de rău că Pip o va părăsi sau că Pip nu se poate bucura de ceea ce are, își propune lucruri imposibil de realizat, nu este fericit cu ceea ce are etc.

13. Asocierea fragmentului din opera literară *Marile speranțe* de Charles Dickens cu un text literar studiat la clasă sau citit ca lectură suplimentară, prin prezentarea unei valori morale/culturale comune (de exemplu: determinarea, ambiția, instrucția ca modalitate de evoluție personală etc.). Se are în vedere:

- precizarea unei valori identificate în textul dat (cu sau fără indicarea felului acesteia);
- precizarea unui text literar asociat textului dat, menționând titlul și autorul;
- prezentarea valorii identificate, prin referire la câte o secvență relevantă din fiecare text.

14. Răspuns subiectiv care se poate referi la dorința lui Pip de a evolua, observându-se inversiunea care pune în lumină adjectivul (*marile*), ceea ce sugerează o dorință de neoprit: *Vreau să intru în lumea bună.*; *Biddy, am strigat eu nerăbdător, nu sunt deloc fericit așa.*; *n-o să fiu și nici n-o să pot vreodată fi mulțumit, ci doar nenorocit.*

15. Răspuns subiectiv.

IV. DESCHIDERI: DESCHIDE OCHII SPRE LUMEA TA ȘI SPUNE CE VEZI!

16.–18. Răspunsuri subiective.

4.

I. LECTURĂ EXPLICATIVĂ: FII DETECTIV ÎN LUMEA CĂRȚII!

1. *Brusc*, ca străbătut de o slabă/confuză presentiment, Ureche Tăiată aruncă o privire înapoi spre sania răsturnată, spre ceilalți câini din atelaj și spre cei doi oameni care îl chemau.

2. De exemplu: Un gând sprinten îi trecu prin minte. Ghiocelul sfișos scosese capul din zăpadă.

3. De exemplu: cuvinte derivate: *lupoaița, prevăzător, încetini, neîncredere* etc.; cuvinte compuse: *Ureche Tăiată, degrabă, bunăvoință*; cuvinte formate prin conversiune: *înapoia, brusc* etc.

4. De exemplu: *Ureche Tăiată se îndepărtă de ea, încă încrezător și neatent, ținându-și coada în jos, urechile pleoștite și capul aplecat.*

II. LECTURĂ IMAGINATIVĂ: FĂ CUNOȘTINȚĂ CU LUMEA TEXTULUI!

5. De exemplu:

- narativ: *Se dădu și mai aproape, încercând să ajungă bot în bot, dar ea se dădu înapoi sprintenă și sfișoasă. Cum făcea el un pas înainte, ea se retrăgea. Pas cu pas, îl ademeni departe de tovărășia oamenilor, care-i dădea siguranță. Deodată, ca străbătut de o vagă presimțire, Ureche Tăiată aruncă o privire înapoi spre sania răsturnată, spre ceilalți câini din atelaj și spre cei doi oameni care îl strigau.*

- descriptiv: *Ureche Tăiată se apropie de ea, încă neîncrezător și prudent, ținându-și coada în sus, urechile ciulite și capul ridicat.*

- prezentarea elementului de conținut comun din fiecare text;
- respectarea normelor de exprimare, de punctuație și a ortografiei;
- respectarea numărului minim de cuvinte indicat.

Notă! Nu este obligatorie citarea în valorificarea secvențelor.

8. Motivarea răspunsului la întrebarea dată:

- menționarea răspunsului la întrebarea dată;
- motivarea răspunsului menționat;
- valorificarea textului indicat;
- respectarea normelor de exprimare, de punctuație și a ortografiei;
- încadrarea în numărul de cuvinte indicat.

Notă! Nu este obligatorie citarea în valorificarea secvențelor. Nu este necesară formularea unei concluzii sau utilizarea conectorilor de tipul „în primul rând”, „în al doilea rând” etc.

9. Asocierea textului *Cu Ilie prin galaxie* de Claudiu Tănăselia cu un text literar studiat la clasă sau citit ca lectură suplimentară, prin prezentarea unei valori morale/culturale comune (de exemplu: curiozitatea, pasiunea pentru cunoaștere etc.):

- precizarea unei valori identificate în textul dat (cu sau fără indicarea felului acesteia);
- precizarea unui text literar asociat textului dat, menționând titlul și autorul;
- prezentarea valorii identificate, prin referire la câte o secvență relevantă din fiecare text;
- respectarea normelor de exprimare, de punctuație și a ortografiei;
- încadrarea în numărul de cuvinte indicat.

Notă! Nu este obligatorie citarea în valorificarea secvențelor.

SUBIECTUL AL II-LEA (vezi pagina 171)

5.

SUBIECTUL I

1. Notarea oricăror două cuvinte din câmpul lexical al *naturii*; de exemplu: *sălcii*, *râul*, *valea* etc.

2. Scrierea literei corespunzătoare răspunsului corect: **d**.

3. Scrierea literei corespunzătoare răspunsului corect: **c**.

Sugestii de rezolvare

4. Scrierea literei corespunzătoare răspunsului corect: a.

5. Textul 1

Enunț	Adevărat	Fals
<i>Este descris un tablou de primăvară.</i>		X
<i>Râul ceartă trestiiile care dorm toată ziua.</i>	X	
<i>Poetul este cuprins de somn.</i>	X	

Textul 2

Enunț	Adevărat	Fals
<i>Ajuns la București, poetul tânjește după atmosfera de la Văratec.</i>		X
<i>Scriitorul își petrece vremea, la Neamț, în lungi discuții cu confracții săi.</i>	X	
<i>Panaît Istrati și George Topîrceanu se plimbă pe valea Ozanei.</i>	X	

6. Indicarea a două figuri de stil diferite și exemplificarea acestora:

- indicarea a două figuri de stil diferite (de exemplu: epitet, personificare etc.);
- ilustrarea figurilor de stil (de exemplu: epitet – *salcie bătrână*, personificare – *râul [...] ceartă sălciile* etc.).

7. Prezentarea unui element de conținut comun celor două texte (de exemplu: natura, dragostea pentru natură etc.):

- precizarea unui element de conținut comun;
- prezentarea elementului de conținut comun din fiecare text;
- respectarea normelor de exprimare, de punctuație și a ortografiei;
- respectarea numărului minim de cuvinte indicat.

Notă! Nu este obligatorie citarea în valorificarea secvențelor.

8. Motivarea răspunsului la întrebarea dată:

- menționarea răspunsului la întrebarea dată;
- motivarea răspunsului menționat;
- valorificarea textului indicat;
- respectarea normelor de exprimare, de punctuație și a ortografiei;
- încadrarea în numărul de cuvinte indicat.

Notă! Nu este obligatorie citarea în valorificarea secvențelor. Nu este necesară formularea unei concluzii sau utilizarea conectorilor de tipul „în primul rând”, „în al doilea rând” etc.

9. Asocierea poeziei *Zi de vară* de George Topîrceanu cu un text literar studiat la clasă sau citit ca lectură suplimentară, prin prezentarea unei valori morale/culturale comune (de exemplu: dragostea pentru natură etc.). Se are în vedere:

CUPRINS

Cuvânt-înainte	3
I. Concepte operaționale	5
II. Seturi de exerciții	63
III. Subiecte tip Evaluare Națională (subiectele I. A și II.)	105
IV. Sugestii de rezolvare	139
I. Seturi de exerciții	140
II. Subiecte tip Evaluare Națională (subiectele I. A și II.)	160
Bibliografie	174

LITERATURA PENTRU GIMNAZIU

CONCEPTE OPERAȚIONALE ȘI EXERCIȚII

CLASA a **VII**-a

Literatura pentru gimnaziu. Concepte operaționale și exerciții. Clasa a VII-a vizează delimitări conceptuale referitoare la aspecte din programa de gimnaziu. Lucrarea cuprinde definirea unor noțiuni de bază, studiate în clasele gimnaziale și reluate în clasa a VII-a, urmărind nu doar înțelegerea unui text la prima vedere, ci și exerciții de compoziție ori de redactare a diferitelor tipuri de texte, ce urmăresc cerințe complementare, în patru pași, surprinzând atât lectura explicativă și lectura asociativă, cât și lectura imaginativă, alături de deschideri diverse asupra textului literar și nonliterar.

Ca o noutate, față de alte lucrări similare, cartea de față își propune să definească, să explice și să ofere exemple relevante pentru noțiunile teoretice de bază pe care orice elev de gimnaziu ar trebui să le (re)cunoască și cu care ar trebui să lucreze, cum ar fi concepte ca acțiunea, ideea principală/secundară, personajul, perspectiva narativă, tema literară, vocea lirică etc. De asemenea, o parte semnificativă a lucrării de față este reprezentată de exerciții specifice Evaluării Naționale, fiind marcată de texte atractive și de cerințe vizând înțelegerea textului, motivarea unor opinii, prezentarea unor elemente de conținut ale textelor-suport, valorificarea unor puncte de vedere, prezentarea unor valori umane sau culturale.

Prin modul de alcătuire, lucrarea este în acord cu nevoile elevului de azi. Exercițiile sunt concepute pe diferite grade de dificultate, diversificate ca modalitate de abordare, din dorința de a dezvolta gustul pentru lectură și abilitatea de a lucra efectiv cu opere literare ale unor autori canonici, dar și contemporani. La final sunt propuse sugestii de rezolvare.